

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ
SÉRÉNADE MÉLANCOLIQUE

chitanka.info

I

Работех като разпоредител в един кинематограф, близо до Кралската опера. И непрестанно ме измъчваше мисълта, че новата ми квартира се намира в осемнадесетия бецирк. Защото да живееш в осемнадесетия бецирк и да отиваш на работа в първия — това значи да даваш половината от заплатата си само за поправка на обувката. А по онова време всичките ми разходи бяха тъй старателно изчислени, че даже и трамваите се кичеха с понятието на един завиден лукс.

Но може би аз щях да се откажа от трите чаши абсент, които пиех всяка вечер у „Дяволската пеперуда“, и да си взема квартира по-близо до центъра, ако не се случиха събития, които ме принудиха да остана.

Стаята, която бях наел, се намираше на петия етаж на едно грамадно здание и не се отличаваше с особена мебелировка. Една маса, един счупен креват и едно кресло от избеляло червено кадифе. Но за оправдание на думите „добре мебелирана стая“ служеха още и няколко картини, които въпреки позлатените си рамки откриваха баналността на една старомодна безвкусица. Цветя и плодове.

Всичко това, разбира се, накърняваше твърде много чувството ми към естетика. Но друго едно обстоятелство пращаше по дяволите това чувство: всяка сутрин фрау Марта оставяше на масата ми чаша weisskaffe и малко бутерброд. И тоя жест на фрау Марта ме радваше неимоверно, защото за такъв един бродяга като мене сутрешната закуска имаше едно спасително преимущество. Тя заместваше обяда. А може би доволството ми щеше да продължи и за в бъдеще, ако не срещнах онази жена, която хвърли тъмна сянка над светлите дни на моя разпътен живот.

Вечерта след пренасянето ми в новата квартира хазайката дойде при мен и ми съобщи, че ако след полунощ чуя да свири някой на цигулка, да не се учудвам никак на това, защото другият ѝ квартирант — пана Паола Креминска — е натура със забележително странни привички. Така например всяка нощ към един часа и половина тя

свирела на цигулката си и по такъв начин лишавала фрау Марта от възможността да спи. И ако аз съм желяел, тя можела да се оплаче. Тогава пана Паола би престанала да безпокои както мен, така и нея.

Но когато аз започнах да обяснявам на фрау Марта, че всеки е свободен да прави каквото си ще, даже и тогава, когато вреди на другите, тя плесна с ръце и учудено ме изгледа. И после, отчаяна от това, че новият ѝ квартирант е още по-неблагонадежден от пана Паола, тя излезе из стаята ми и ядосана тръшна вратата след себе си.

Към един часа аз наистина чух да се свири на цигулка. Мелодията ми беше позната — *Sérénade mélancolique*.

Sérénade mélancolique бях слушал отдавна и нейната музика не ми беше направила особено впечатление. Но сега, може би поради късния час, може би за това, че *Sérénade mélancolique* се свиреше с едно виртуозно изпълнение, аз трепнах и внимателно се вслушах. Пана Паола повтори *Sérénade mélancolique*, изсвири я за трети, за четвърти, за пети път. Видимо, на нея харесваше музиката на тази серенада. И когато тя престана да свири, когато и последните ноти отзвучаха като далечно ехо, аз за дълго останах замислен.

На сутринта аз поисках от фрау Марта извинение за онези неволно казани думи, когато тя ми съобщи, че пана Паола нарушавала спокойствието ѝ. Това, разбира се, беше една хитрост от моя страна. Аз исках по такъв начин да предразположа фрау Марта към себе си и да получа някои сведения относно личността на пана Паола. И това напълно ми се удаде. Фрау Марта ме извини, нещо повече даже: трогната от моето разкаяние, тя ми предложи чаша *weisskafe* и бутерброд. И от този ден всяка сутрин аз получавах безплатно закуска.

Попитах я за пана Паола.

Според думите на фрау Марта тя живеела от две години в нейната къща. До днес обаче никой не я е посещавал, тя водела един уединен живот и никак не се интересувала от това, което ставало наоколо. Пана Паола била полякиня, родом от Варшава.

— Но положително ли знаете, че тук, във Виена, тя няма нито един близък, нито един познат? — попитах аз.

— Разбира се. Та нали аз виждам кой идва тук. Досега поне никой не е питал за нея. А ако тя имаше познати, струва ми се, не би ѝ тегнала толкова много скуката, от която тя постоянно ми се оплаква. Тя е така самотна, така отчуждена...

И като въздъхна, фрау Марта разказа отново за лошата привичка на пана Паола.

— Вижте, господине, вразумете я поне вие! — каза тя на излизане.

Но аз съвсем не мислех да изпълнявам желанието на хазайката си. Напротив, ако пана Паола престанеше да свири вечер, аз бих употребил всички средства, за да се противопоставя на това зло.

И мислите ми непрестанно се носеха около пана Паола и през деня аз бях толкова разсеян, че в кинематографа, където работех, направих даже една грешка, която ме разобличи като неопитен разпоредител.

Очаквах с нетърпение вечерта. И когато последното представление в кинематографа свърши, аз веднага взех шапката си и бързо закрачих към къщи. Не се отбих даже и в „Дяволската пеперуда“ — моето любимо място за почивка.

Минавах край локали, където имаше много японски абажури и много напудрени жени, минавах край палатките на пътуващи циркове и неведнъж дрезгавият глас на клоуните ме приканваше на забавни сензации.

Но аз не обръщах внимание на това, което друга вечер мамеше душата ми със съблазните на веселия живот. Аз бързах към къщи, за да чуя *Sérénade mélancolique*, горях от желание да узная още нещо за пана Паола. И когато стигнах там — в онази неприветна стаичка на петия етаж, — аз паднах на кревата от умора. Не помня колко време съм прекарал в такова състояние, но знам, че когато станах от кревата, в съседната стая се свиреше на цигулка. И аз прилепих ухото си до стената и сега, както и миналата нощ, чух *Sérénade mélancolique*. И с всяко ново повтаряне нейната мелодия се връзваше властно в душата ми, аз разбирах, че се разкрива нечия тайна, с мене ставаше нещо. Защото това беше дивият смях на съдбата, това беше песента на отвергнатите, това беше бялата литургия на любовта.

А няколко нощи по-късно аз мечтаех за пана Паола. Но дотогава аз нито веднъж не бях я виждал. И кой знае, може би този странен характер на любовта ми се предаде и на събитията, за които мисля да разкажа.

II

„Дяволската пеперуда“ беше едно подземно кабаре, където се събираха престъпници и студенти. За първите кабарето представляваше сигурно скривалище, а за вторите — ресторант, където всеки можеше да получи храна на най-евтина цена.

Аз се числех към студентите, но ако ми се удадеше удобен случай, с удоволствие бих се присъединил към компанията на престъпниците. Казвам удобен случай, защото, за да бъдеш приет за член на такова едно общество от престъпници, преди всичко трябва да положиш изпит: ограбване на каса, добре скроено изнудване, умело извършено убийство или друг подобен подвиг от рода на крупното престъпление.

Залата на кабарето се осветляваше от триъгълна виолетова лампа, за абажур на която служеше една грамадна пеперуда от черно кадифе. И абажурът беше поставен така, че светлината излизаше през очите на пеперудата. Тази оригинална лампа привличаше погледа на всеки новодошел и придаваше една тайнственост на околната обстановка.

На старото разкордирано пиано седеше Fräulein Elsa, която импровизираше валсове и акомпанираше онези, които изразяваха желание да пеят.

От време на време край масите минаваше Скорпиона — съдържателят на кабарето, — който изпълняваше поръчките. Когато някой от клиентите му изпиеше повече, отколкото трябва, и заспеше на масата, той претърсваше джобовете му и после го изхвърляше най-безцеремонно на улицата. Но Скорпиона имаше и добри черти. Така например на нас, които се хранехме само веднъж през деня и които със своята съботна разточителност бяхме спечелили доверието му, се отпущаше кредит. Но достигнеше ли задължението ни сумата тридесет крони, ние трябваше да напущаме кабарето. И тогава бяха най-тежките дни от живота ми и кой знае, ако фрау Марта не ми беше давала закуска, аз сигурно щях да умра от глад. В събота ние получавахме

заплатите. Тогава изплащаме задълженията си, пиехме цялата нощ, оставаха ни пари даже и за другия ден. А от понеделник кредитът се подновяваше.

Между редовните посетители на кабарето беше и Ото Клиндер — един от онези вечни студенти, които носят дълги коси и пишат стихове. И с този занаят на стихоплетство той си беше наредил един завиден живот. Защото всеки от „Дяволската пеперуда“ имаше по една любовница. А за две чаши абсент желаещите получаваха любовни куплети от сто реда. Освен това авторското право не беше застъпено, тъй че всяко стихотворение можеше да носи чужд подпис.

Аз напомним за Ото Клиндер само за това, защото впоследствие той ми се оказа нужен. Една вечер отидох при него и му поръчах стихове. Няма нищо смешно в това. Поръчах му стихове, постъпих тъй, както постъпваха и другите. Но аз заплатих по три абсента, защото, както се изрази той, „убих чувството му“, т.е. поисках стихотворенията да бъдат написани не в духа на онази болезнена сантименталност, която лъхаше почти от всеки ред на неговите любовни мадригали.

А след няколко дена аз имах вече една тетрадка с около двадесет стихотворения, които мислех да изпратя на пана Паола. В това време обаче се случи нещо, което ме обезкуражи и предаде на отчаяние. Фрау Марта ми съобщи, че пана Паола е тежко болна. А два дена по-късно аз получих известие за нейната смърт. Да, пана Паола беше мъртва. Аз не можех да скърбя. Животът ми беше разбит.

Излязох, когато изнасяха покойницата. Но може ли някой да има представа за онзи ужас, който ме облада, когато в червения ковчег видях жена с обезобразено лице и изкривена уста. Нима това беше пана Паола, нима това беше жената, която мечтаех с мъката на недостижимото?

Аз се разочаровах, аз заплаках тогава, защото моят бог беше белязан с печата на поразяваща грозота...

III

Единственият предмет, който остана от пана Паола, това беше нейната цигулка. Но фрау Марта отказа да прибере цигулката, защото въобще не искаше да държи при себе си вещи от умрял човек.

Отначало се поколебах. Аз исках да унищожа всичко онова, което би могло да ми спомни за пана Паола, за онази печална любов.

Аз не можех да устоя пред изкушението: това беше една твърде стара цигулка, отпреди сто и няколко години. А човек можеше да вземе добри пари за нея. И аз прибрах цигулката.

И от този ден аз затърсих развлечения. По цели нощи скитах из улиците, бродех из вертепите и кабаретата, пиех до забрава. Но спомените неотстъпно ме преследваха.

А една късна нощ, когато се върнах в къщи, се случи нещо такова, че аз едва ли не полудях. В момента, когато оправях леглото си, един силен трясък се чу сред стаята ми. Капакът на кутията, в която беше скрита цигулката на пана Паола, се разтвори, а самата цигулка скочи, прелетя над главата ми и се възправи на масата.

Мнозина няма да повярват на това, което разказвам. И много обяснимо е — такова едно необикновено явление никога не се случва. А ако аз продължа разказа си, тогава всички биха се усъмнили вече в нормалното състояние на разсъдъка ми.

В онази минута, когато аз седях вкован от безграничен ужас, струните на цигулката трепнаха и отрониха се звуците на онази песен, която някога роди моята гибелна любов — звуците на *Sérénade mélancolique*.

Обезумял от страх, аз се спуснах към вратата и избягах на улицата. Когато се върнах на сутринта, в стаята ми всичко беше наред. Кутията с цигулката, както винаги, седеше от дясната страна на кревата ми, покрита с дебел слой прах. Дали не бях се излъгал снощи? Абсентът, който бях пил в порядъчно количество, не беше ли възбудил във въображението ми онова невероятно правдиво възприятие на действителност към необикновеното и чудноватото?

Но аз не разсъждавах много. Грабнах цигулката и се запътих към един търговец на музикални инструменти. И сделката беше отлична. Аз спечелих петстотин крони.

Но нека читателят не мисли, че тази моя постъпка възцари отново спокойствие в душата ми и безгрижност. Не, стана нещо лошо.

Беше една зимна вечер. Аз седях в стаята си пред камината и мислех за дните на своето нерадостно бъдеще. И съвсем ненадейно вратата на стаята ми се отвори и вътре влезе някакъв човек, облечен твърде странно: бяло бомбе и светлосиньо палто.

Непознатият се приближи до мен, усмихна се и каза:

— Хей, приятелю, ти зле пазиш спомените си!

Той разкопча палтото си и за мое крайно учудване и ужас извади оттам цигулката на пана Паола и я остави на масата. Аз бих счупил главата на този нехранимайко, ако той не беше прибързал да излезе из стаята ми. Спуснах се след него, погледнах надолу по стълбите — нямаше никой.

И когато се върнах в стаята и разтворих капака на кутията, за да се уверя, че цигулката, която бях продал, ми е възвърната наистина отново, аз изкрещях от уплаха и застанах като вкаменен. Там, върху тетрадката със стихотворения, която бях хвърлил отдавна и която кой знае как беше попаднала тука, аз видях главата на пана Паола. Видях онова обезобразено лице, онази изкривена уста, прехапана в тържествуваща усмивка.

А някой свиреше *Sérénade mélancolique*.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.